

EL VERÍ DE LA REVENJA

Fa unes setmanes George A. Pataki, governador republicà de l'estat de Nova York, va estampar la signatura en un projecte de llei que reinstaura, després de divuit anys, la pena de mort en aquest estat. Així complia la principal promesa de la seva campanya electoral. Cada any hi ha a l'estat de Nova York més de 2.400 assassinats i hom calcula que, amb la nova llei, entre un 15% i un 20% d'aquests podran dur els seus autors a la pena capital. Els partidaris d'aquest càstig asseguren que a partir d'ara es podrà fer realment justícia i que el nombre d'assassinats disminuirà. Els opositors al projecte de llei argumenten que, a més de cruel, la pena capital és ineficaç per a combatre el crim, resulta caríssima als contribuents i la seva aplicació discrimina els col·lectius marginals, especialment la gent negra.

El projecte de llei obre la possibilitat d'aplicar la pena de mort per injecció letal en deu supòsits: assassinats comesos durant un robatori o segrest, assassinats en sèrie, a sou, amb pràctica de tortures, i homicidis de jutges, policies i guàrdies de presons en servei. Els experts asseguren que el projecte aprovat a Nova York, que no entrarà en vigor fins a l'1 de setembre, no és pas dels més durs, sobretot comparat amb la legislació d'alguns dels estats del sud, que fins i tot preveuen la mort per al còmplice de l'assassinat, encara que no hi hagi tingut participació directa. El projecte exclou la pena per als malalts i disminuïts mentals i per a les dones gestants. Això no obstant, si cometen un altre assassinat mentre són a la presó, els malalts mentals poden ser executats, igual que les dones en estat de gestació no gaire avançat. Una de les principals innovacions d'aquesta llei és la creació d'una oficina per a possibilitar una defensa justa a les persones amb menys recursos econòmics. Aquesta oficina tindrà un pressupost anual per a pagar els costos d'advocats i processos. Una altra novetat és la introducció de mecanismes que teòricament haurien d'evitar una aplicació discriminatòria per motius racials.

La introducció d'ele-

La reinstauració recent de la pena de mort a l'estat de Nova York torna a revifar un debat sobre la seva eficàcia o la seva esbiaixada parcialitat.

El debat sobre la pena de mort té diversos aspectes: els negres (dalt) ho tenen més magre davant la pena capital. Fins i tot el debat racial no s'ha pogut obviar en el judici a O. J. Simpson (baix).

ments que, si més no en teoria, hauran de corregir alguns dels aspectes considerats més durs són el resultat de les converses que republicans i demòcrates han tingut durant el mes de febrer, i representen una victòria dels sectors menys entusiastes sobre el projecte de llei, especialment entre les files demòcrates. Així finalment ha estat aprovat per una ampla majoria a les dues cambres de l'estat de Nova York: el Senat, controlat pels republicans, i l'Assemblea, de majoria demòcrata.

Hores de debat foren necessàries en ambdues cambres, perquè la pena de mort suscita odís i simpaties més enllà de l'afiliació partidista. Si només dos diputats conservadors hi van votar contra, les files demòcrates es van mostrar més dividides. De fet, des que al 1977 els tribunals van declarar inconstitucional la pena de mort, cada any s'han anat elaborant projectes de llei en favor de la seva reimplantació, projectes que sempre han estat vetats pels governadors demòcrates. Mario M. Cuomo, abanderat dels opositors a la pena de mort i que, com a governador anterior, va vetar 12 projectes de llei, va declarar després del debat: "Això és un pas enrere en el que hauria de ser una marxa constant cap a un major nivell de civilitat i intel·ligència. L'argument que la pena de mort detindrà i reduirà els crims ha estat abandonat quasi a tot arreu".

La vehemència de Cuomo i l'apassionament dels debats a les cambres no ha arribat al carer. Mentre diaris com *The New York Times* feien la seva campanya particular contra el

projecte de llei, la resta de ciutadans de l'estat de Nova York discutien cada nit, com des de fa molts mesos, les novetats del judici d'O. J. Simpson. No pas més de dues-centes persones es van congregar davant les sales del Senat i l'Assemblea el dia de la discussió del projecte de llei per protestar contra el que a dins eren a punt d'aprovar.

L'any 1993 va haver-hi a tot l'estat 2.386 assassinats, el 81,5% a la ciutat de Nova York. La sensació d'inseguretat davant el crim és una de les preocupacions constants dels habitants d'aquesta ciutat,

especialment entre la classe mitjana blanca. George A. Pataki, actual governador de Nova York, va aconseguir de batre Mario M. Cuomo després de divuit anys de victòries demòcrates a base de convertir la reinstauració de la pena de mort i la lluita contra el crim en l'eix dels seus discursos electorals. A la ciutat de Nova York hi ha carrers on la gent es pot passejar sense cap temor, però sovint només es tracta d'anar un carrer més amunt o més avall per tenir maldecapas. Pataki va prometre als seus electors que posaria fi a la inseguretat al carrer amb la reimplantació de la pena de mort, càstig que, d'una altra banda, no resulta estrany als americans, perquè és legal en 37 estats de 50, des que al 1976 el tribunal suprem va autoritzar que els estats legislessin sobre aquesta qüestió.

Parcialitat ètnica. Des del 1977 el 85% de les persones a les quals ha estat aplicada la pena de mort havien matat un blanc, i només un 11% havien matat un negre. Cal tenir en compte que el 50% de les persones assassinades cada any als Estats Units són negres. Les estadístiques indiquen que, en casos amb característiques semblants, els crims contra blancs són més castigats amb la mort que no pas els crims contra negres. Advocats que treballen en favor dels drets civils asseguren que aquestes dades demostren que el sistema judicial americà valora més la vida dels ciutadans blancs que no pas la dels negres. La discriminació racial a l'hora d'aplicar la pena de mort és un dels principals arguments dels opositors a aquest càstig. En un país amb una llarga història de tensions ètniques, el biaix racial ha estat el punt més analitzat pels experts en pena de mort. Els primers estudis sobre la influència de l'ètnia del processat daten de l'any 1944 (*An American Dilemma*, de Gunnar Myrdal). Aquests estudis assenyalaven que l'ètnia de l'inculpat tenia un pes remarcable entre jurat, fiscals i jutge a l'hora de fer prosperar o no una sol·licitud de pena de mort. Estudis més recents demostren, no gensmenys, que tant important o més que el color de la pell del processat és l'ètnia de la víctima. En aquest sentit, al 1990 hi hagué 28 estudis sobre ètnia i pena de mort, i un 82% indicaven que el color de la pell de la víctima influïa en la probabilitat de petició de pena de mort o que fos executada.

Els experts asseguren que l'origen d'aquest tractament desigual es troba en la història mateixa dels Estats Units d'Amèrica. En els temps de l'esclavatge, en la majoria dels estats, especialment els del sud, hi havia una doble legislació, una per als blancs i una per als negres. La mort era un càstig segur i automàtic per a qualsevol negre que hagués matat un blanc. Després de la guerra civil, entre el nord i el sud, aquest doble patró va desaparèixer de la

MARIO M. CUOMO

L'antecessor de Pataki com a governador de Nova York és l'abanderat dels opositors a la pena de mort i va vetar 12 projectes de llei durant els anys que fou el cap d'aquell estat nord-americà. Cuomo ha interpretat el projecte de llei com un pas enrere en el camí de "la civilitat i la intel·ligència".

GEORGE A. PATAKI

L'actual governador republicà de l'estat de Nova York ha complert la principal promesa de la seva campanya electoral. Fa unes setmanes, va estampar la signatura en un projecte de llei que reinstaura, després de divuit anys, la pena de mort en aquest estat.

legislació. Però com tantes altres coses, especialment les que afecten els drets de la comunitat negra dels EUA, el pes de la memòria de l'esclavatge i les seves pràctiques socials no han desaparegut de l'inconscient col·lectiu dels blancs. Aquests darrers divuit anys, 88 negres han estat executats per haver matat un blanc, i només 2 blancs per haver matat un negre.

El projecte de llei aprovat la setmana passada a l'estat de Nova York estableix una mesura que teòricament hauria d'evitar el prejudici ètnic del jurat. Els advocats defensors podran entrevistar els membres del jurat en privat i per separat sobre les seves opinions en qüestions ètniques. Els qui demostrin prejudicis ètnics seran apartats del jurat. Aquest sistema, el consideren altament ineficaz els advocats que treballen pels drets civils. Igualment, els membres del jurat que expressin opinions prèvies favorables o contràries a la validesa moral de la pena de mort no seran considerats idonis. L'altra mesura del projecte és la possibilitat del tribunal d'apel·lació d'anul·lar una sentència de mort, si considera que hi ha hagut parcialitat ètnica en alguna de les parts del procés.

L'argument econòmic. Un dels arguments clàssics dels defensors de la pena de mort és que resulta molt més barat d'executar un assassí que no pas de mantenir-lo vint anys a la presó —el temps que solen estar-s'hi abans d'obtenir la llibertat condicional—. Ara, estudis, i sobretot experiències, en tots els altres estats, proven el contrari. Les garanties constitucionals estableixen el dret d'un condemnat a demanar revisió de sentència i a qüestionar la competència de la defensa. Aquestes garanties constitucionals prevalen fins i tot en els raríssims casos en què l'acusat demana de ser executat, i fan que automàticament totes les sentències de mort vagin a un tribunal d'apel·lació. Normalment un condemnat a mort passa deu anys a la presó interposant recursos abans de ser executat, si aquests no prosperen. Per exemple, l'estat de Califòrnia va tardar quinze anys a executar el primer condemnat a mort: després de nou recursos d'abast estatal, quatre als tribunals federals, i d'haver assenyalat cinc dates diferents d'execució. Aquí, en divuit anys d'història de pena de mort, hi ha hagut més de 1.000 judicis amb petició de pena de mort i només dues execucions. Els costos per als contribuents de Califòrnia es poden estimar en centenars de milions de dòlars.

Un estudi de la Duke University sobre els costos de la pena de mort a Carolina del Nord indica que cada execució té un cost extra per als contribuents de més de dos milions de dòlars. Els motius dels costos són fàcils d'entendre, si tenim en compte que el sou d'un advocat és molt més alt que no pas el d'un carceller.

D'una altra banda, l'estudi ha calculat que costa una mitjana de 329.000 dòlars més el procés judicial d'una persona, si hom demana pena capital per a ella, que no si demana vint anys de presó.

L'estat de Nova York té un dilatada tradició de protecció dels drets dels acusats, i els experts asseguren que això allargarà encara molt més els processos judicials. A més, els jutges que formen el tribunal d'apel·lació d'aquest estat foren escollits pel governador anterior, Mario M. Cuomo, convençut opositor a la pena de mort. Els grups que treballen per les llibertats civils ja han anunciat que pensen recórrer fins al final cadascuna de les futures sentències de mort. A més a més, cal tenir en compte que ni fiscals ni advocats defensors a Nova York no tenen pràctica en aquest tipus de casos, de manera que Pataki, l'actual governador, ja ha anunciat que caldrà reciclar els advocats i fiscals, si bé no ha donat cap xifra del que costaran els canvis que imposa el nou projecte de llei.

La desigualtat de tractament que representa que un acusat amb una pena de mort demanada no pugui pagar-se una bona defensa és un altre dels arguments que esgrimeixen els oponents a la pena de mort. La creació a l'estat de Nova York d'una oficina per a garantir la defensa de la gent que no pot pagar els enormes costos d'un procés judicial i que hauran d'assumir els contribuents d'aquest estat, encara no ha estat pressupostada, però cal tenir en compte que un gran nombre dels acusats són insolvents. Aquesta oficina serà dirigida per tres persones escollides pel jutge en cap del tribunal d'apel·lació, pel líder de la majoria del Senat de l'estat i pel president de l'Assemblea. Els grups oponents a la pena de mort han criticat aquest tipus de selecció, i argumenten que en els altres estats els advocats defensors són políticament més independents. A sobre, el projecte de llei no preveu de pagar als pobres els recursos fets a tribunals federals, sinó únicament els de l'estat de Nova York. Els advocats dels grups opositors, com la New York Civil Liberties Union, ja han anunciat que pensen presentar recurs d'inconstitucionalitat contra el projecte de llei perquè no paga la totalitat dels recursos de la gent sense disponibilitats econòmiques.

En la cerimònia de signatura del projecte de llei, a què van assistir mares d'adolescents assassinats, el governador Pataki va afirmar: "Aquest és un moment solemne, perquè això vindrà tragèdies. Aquesta llei evitarà moltes morts". Per una altra banda, el senador demòcrata Richard A. Dollinger, ponent al Senat contra el projecte, va declarar: "El que fem avui és omplir això amb el que crec que és el més gran dels verins presents avui en la nostra societat: pura i simple revenja". **Eva Pomares**

Fundació Jaume Bofill

Darreres Publicacions

Col·lecció "Dossiers"

PER COMPRENDRE EL FUTUR
Francesc Roca
200 pàgs. 1994. 1.700 ptes.

INNOVACIÓ TECNOLÒGICA: OCUPACIÓ, GESTIÓ DE LA MÀ D'OBRA I CANVIS ORGANIZATIUS A LES EMPRESES
Andreu Lope
293 pàgs. 1994. 2.500 ptes.

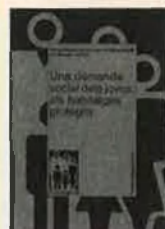

PROPOSTES INNOVADORES PER REPENSAR L'ECONOMIA. UNA INVITACIÓ AL DIÀLEG
Equip d'EcoConcern coordinat per Emil Herbolzheimer, Martí Olivella i Stefano Puddu
1995. 2.500 ptes.

Col·lecció "Polítiques"

L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA A CATALUNYA: UN MODEL D'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL?
Isabel Rueda i Xavier Sanclimens
205 pàgs. 1994. 1.700 ptes.

UNA DEMANDA SOCIAL DELS JOVES: ELS HABITATGES PROTEGITS
Equip d'Assessorament per a la Rehabilitació d'Habitatges (EARHA)
104 pàgs. 1994. 1.200 ptes.

ÈXIT I FRACÀS ESCOLAR A CATALUNYA
Centre d'Iniciatives i Recerques Europees a la Mediterrània (CIEM)
250 pàgs. 1995. 1.800 ptes.